

Elias Canetti

Kulaktaki Meşale

Bir Yaşamın Öyküsü

Türkçesi: Şemsa Yeğin

Deneme

İçindekiler

BİRİNCİ BÖLÜM: ENFLASYON ve GÜÇSÜZLÜK Frankfurt 1921-1924

Charlotte Pansiyonu	9
Önemli Bir Ziyaretçi.....	19
Meydan Okuma.....	28
Portre	32
Bir Delinin İtirafı.....	37
Bayılma	45
Gilgamiş ve Aristofanes.....	51

İKİNCİ BÖLÜM: FIRTINA ve ZORUNLULUK Viyana 1924-1925

Kardeşimle Yaşantım	63
Karl Kraus ve Veza	71
Budist	80
Son Tuna Yolculuğu, Mesaj.....	88
Hatip.....	94
Tek Yataklı Oda.....	104
Armağan	112
Samson'un Kör Edilmesi	118
Zekânın Erken Onuru	125
Patrikler	131
Patlama	144
Hesaplaşma	149

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: DUYMA OKULU

Viyana 1926-1928

Sığınak	161
Barış Güvercini	168
Bayan Weinreb ve Cellat	180
Backenroth	189
İsyancılar	198
Kızıl Saçlı Mormon	212
Duyma Okulu	219
Uydurma Sevgililer	229
Steinhof'a Bakış	236
Ölü Maskları	246
On Beş Temmuz	251
Ağaçtaki Mektuplar	259

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: ADLAR CURCUNASI

Berlin 1928

Kardeşler	271
Brecht	276
Ecce Homo	283
İsaac Babel	291
Ludwig Hardt'ın Dönüşümleri	299
Boşluğa Çağrı	304
Kaçış	312

BEŞİNCİ BÖLÜM: YANGININ MEYVESİ

Viyana 1929-1931

Deliler Koğuşu	321
Ehlileştirme	329
Ev Geçindiren Oğul	338
Tökezleme	353
Kant Yanıyor	366

Veza Canetti'ye...

1897-1963

BİRİNCİ BÖLÜM

ENFLASYON VE GÜÇSÜZLÜK

Frankfurt, 1921-1924

Charlotte Pansiyonu

Daha önceki yaşamımın değişen mekânlarını direnç göstermeksizin kabullendim. Bir çocuk olarak çok güçlü ve karşıtlıklarla dolu etkilere maruz bırakıldığıma hiçbir zaman hayıflanmadım. Başlangıçta ne kadar garip görünürse görünsün, her yeni mekân, üzerimde bıraktığı kendine özgü etkilerle, önceden kestirilmesi olanaksız pürüzleriyle beni fethetti, kendisini kabul ettirdi.

Yalnızca tek bir şey içime oturdu: Zürih'ten ayrıldığım için duyduğum üzüntüyü asla yenemedim. On altı yaşındaydım, insanlara ve mekânlara, okula, ülkeye, edebiyata, hatta (annemin azimli direncine karşın öğrenmiş olduğum) İsviçre Almancasına öylesine derinden bağlanmışım ki, buradan ayrılmayı hiç istemedim. Zürih'te topu topu beş yıl geçirmiştim ama o körpe, hassas çağımda başka hiçbir yere gitmemeliydim diye düşünüyordum, yaşamımın geri kalan yıllarını burada, daha büyük, daha daha büyük entelektüel gelişmeler içinde bu ülkede geçirmeliydim.

Kopuşşiddetli olmuştu, kalma konusunda annemin karşısına çıkardığım savlar, alayla ve küçümsenmeyle karşılanmıştı. Yazgımı belirleyen, o her şeyi yerle bir eden konuşmamızdan sonra, öyle ürkek, gülünç bir halde kalakalmıştım ki, hiçbir işe yaramayan kitaplar yüzünden yaşamın karşısına dikilip gözünün içine bakmaya kalkışmayan bir korkak; sahte ve yararsız bilgilerle yastık gibi doldurulmuş, burnu büyük bir ahmak, bir dar görüşlü, kendine göz yuman, hoşgörülle bakan bir parazit; bir pansiyon sakini; kendisini hiçbir yön, şekil ya da biçimde kanıtlamamış yaşlı bir adamdım o an.

Yeni çevrenin hangi koşullar altında seçildiği benim için belirsizdi, açıklanmamıştı; değişikliğin acımasızlığına iki ayrı tepki göstermiştim. Bunlardan biri vatan hasretiydi; bu, topraklarında yaşadığım insanların doğal hastalığıydı, onlardaki bu rahatsızlığı bütün şiddetiyle yaşamış, onların dertlerini paylaşmış olduğumdan, kendimi onlara ait hissediyordum, onlardan biriymiş gibi görüyordum. Diğer tepkim yeni ortamıma karşı eleştirel bir yaklaşım benimsemem şeklinde kendini gösterdi. Bilinmeyen bütün her şeyin, dizginlenmeksizin akın akın çağladığı dönem kapanmıştı. Bana zorla verilmiş olması nedeniyle yeni çevreye karşı kendimi kapalı tutmaya çabalıyordum. Ne var ki, ayırım gözetmeyen ve tümüyle her şeyi geri çeviren bir tutum benimsemeyi başaramıyordum: Kişiliğimde, buna elvermeyecek ölçüde bir alma eğilimi gelişmiş bulunuyordu. Böylece bir deneme dönemi ve giderek keskinleşen bir yerme dönemi başladı. Bildiğimden farklı ne varsa, abartılmış ve gülünç geliyordu bana. Bir de aynı anda pek çok şey önüme konuluyordu.

Frankfurt'a taşınmıştık; koşullar tehlikeli ve tutarsız olduğundan, ayrıca ne kadar kalacağımızı da bilmediğimizden, bir pansiyona yerleştik. Burada iki odaya tıkıştığımızı söylemem daha doğru olur, diğer insanlara her zaman olduğundan daha yakındık. Bir aile gibi hissettik kendimizi, yemeklerimizi aşağıda, uzun bir pansiyon masasında diğer konuklarla birlikte yiyorduk. Charlotte Pansiyonu'nda, her gün yemekte gördüğüm ve zaman zaman değişen çeşit çeşit insanla tanıştık.